

Hevur tú ein spurning ella onkran trupulleika, sum tú kundi ynskt tær at fingið viðgjordan í hesum teiginum.

Spyr Sosialin

Skriva til: Sosialurin, postsmoga 76, 3800 Argir. Merk brævbjálvan »Spyr Sosialin«.

Eyðun Joensen, sál-arfrøðingur

Marjun Sigurdsdóttir, sosialráðgevi

Marner Simonsen, lækni

Fríða Patursson, lógfrøðingur

Tygum skulu ikki gjalda

Sosialráðgevarin:

Eg bilegði mær herfyri ein brennið til porselen frá verksmiðju í Danmark.

Hann kostaði umleið átta túsund krónur, frá handlinum, og umleið 13.000 krónur, tá hann var uppstillaður her, við øllum útreiðslum.

Biðitiðin var umleið ein mánaði, var upplýst.

Síðan fekk eg vitan um annan brennið, sum eg kundi umbiðja úr Noregi, sum kostaði nærum eina helvt, og tá hesin var fult so góður, so sendi eg boð til Danmarkar, at eg ikki skuldi hava ovnin kortini. Fyrirtekan segði at tað var í lagi, og eg hugsaði ikki um tað, — serliga tí hann helst ikki var farin í framleiðslu, ta stuttu tíðina, umleið 1 viku, til eg gjordi vart við meg.

Nú havi eg fingið bræv frá donsku verksmiðjunum, sum sigur, at eg skal gjalda eitt »afbestillingsgebyr« upp á 1770 krónur!

Hetta kemur mær dátt við, tí einki stóð í lýsingini um »afbestillingsgebyr«, eins og tann eg tosaði við, tá eg segði danska brennið frá mær, heldur ikki nevndi hetta.

Noyðist eg at gjalda hetta, tá tað ongastaðni í lýsingini ella tá eg tosaði við fyritekuna at eitt slíkt »gebyr« skal gjaldast?

JC

Sum nevnt áður í hesum teigi, kann ein keypari ikki krevja at avtalu um at keypa eina vøru skal ganga aftur uttan kostnað fyrri hana. — uttan so at seljarin av fríum vilja góðtekur hetta.

Tó eru undantøk frá hesari reglu. Í »lóg um ávis brúkarakeyp«, hevur ein keypari rætt til at nokta at móttaka eina vøru, hann hevur bílagt, ella senda hana aftur um hon er komin keyparanum í hendi.

Keyparin hevur hovi til innan eina viku frá tí at vøran er komin til hansara

at senda seljaranum hansa aftur — sjálvandi, so vítt moguligt í sama standi.

Henda lóg, sum bert er galdandi fyri brúkarakeyp, umfatar avtalu sum eru gjordar millum keypara og seljara, tá hesin ella umboðsmaður hansara t.d. hevur gingið hús úr húsi og selt, ella tá keyparin hevur bílagt vøruna eftir lýsing í príslista ella øðrum blað.

Í hesum sambandi eru ymiskar treytir til, hvussu lýsingin skal siggja út, m.a. skal seljarin hava boðið sær til at senda vøruna til keyparin.

Eg dugi ikki at siggja í spurningi tygara, um lýsingin sum tipað verður til sigur nakað um hetta. Um so er at seljarin hevur lýst við, at hann sendur vøruna, fellur henda avtalan tykkara millum eftir øllum at doma, undir lóg um ávis brúkarakeyp og hevur hetta við sær, at tygum hava rætt til at ganga frá avtaluni uttan kostnað.

Í einum tilikum fori eiga tygum ikki at gjalda, hóast seljarin krevur tað.

Um lýsingin ikki hevur uppfyllt nevndu treytir í lógini er talan um vanligt keyp. Men eg vil meta, at tá tygum hava gjørt vart við tygum so skjótt aftaná og seljarin einki hevur nevnt um at nakað gjald skuldi latast, eiga tygum ikki at gjalda tey 20 pst. in. Um seljarin uppaftur sendur tygum hesa rokning, vil eg ráða tygum til í fyrsta umfari at nokta at gjalda og í øðrum lagi krevja prógvi fyrri hvørjar útreiðslur seljarin hevur havt. Tað er neyvan hugsandi, at tær hava verið 20 pst. av soluprisinum.

Fríða

Ringir tú til Sosialin, spyr vinarliga eftir Dagny, sum tekur sær av spurningum undir hesum teiginum

Hvør skal gjalda?

Løgfrøðingurin:

Eg eri eldri maður, sum um júlitið var í Danmark og leitaði mær heilsubót á uppenjingarstovni.

Tá jólafrítiðin stundaði til, skuldi eg leita mær onkunstaðni at halda jól, og fór eg til systir mína, sum býr í Danmark.

Skipanin á venjingarstovninum er tann, at heimkommunan hjá sjúklingum rindar ferðina aftur og frá, tá tú ert innlagdur.

Tí ringdi starvsfólkið á Almennastovuna í Havn, at biða tey rinda ferð mína, men tað noktaði stovnurin.

Við tí grundgeving, at eg hevði fingið endurgjald fyrri vanlukku, sum sjúka mín stendst av, og tí høvdu teir ikki skyldu at gjalda ferðina.

Eg havi fingið endurgjald, men eg skal søkja um og fáa jættað egna

pening, um tað gongur út fyri tí upphædd, sum eg fái eina ferð um mánaðin.

Úrslitið varð, at eg noyðdist at gjalda 1200 krónur fyrri ferð aftur og fram. Um so var, at eg skuldi til Føroya í jólafrí, so hevði tað almenna rindað ferðina, so hvi ikki ferðina í Danmark, tá eg ikki fekk innivist á uppenjingarstovninum í jólahalguni?

FFF

Spurningurin um viðgerð fyrri sjúku á stovnum í øðrum londum, serliga í Danmark, stingur seg upp regluliga, og ofta eru fólk, sum sjálvi hava leitað seg fram til viðgerð á stovnum í útlandum komin peningaliga illa fyrri, av tí at tey, tá id tey koma heim aftur, ikki kunnu fáa nakran stovn at gera endurgjald fyrri rokningina. Skal tí loyva mær at siga eitt sindur um henda spurning.

Meginreglan er sambært galdandi lóg um Sjúkrahúsverk Føroya, at bert yvirlæknar kunnu senda sjúklingar til viðgerð á sjúkrahúsum og øðrum viðgerðarstovnum í Danmark. Hetta verður gjørt, tá id kannning ella viðgerð ikki kann gerast heima hjá okkum sjálvum. Avger ein yvirlækni at senda sjúkling av landinum, so er tað sjúkrahúsværkið, id rindar fyrri ferðina, og um upphaldið ikki er ókeypis, sum t.d. á Ríkishospitalinum, er tað eisini sjúkrahúsværkið, id rindar upphaldið.

Tað er vanligt, at sjúklingar verða sendir til Ríkishospitalið til kannningar og viðgerð, og at teir t.d. búgva á Hotel Tórshavn, meðan viðgerðin fer fram. Tá er tað sum nevnt sjúkrahúsværkið, id rindar fyrri upphaldið. Tað er eisini vanligt, at sjúklingar, id hava verið viðgjordir á Ríkishospitalinum, verða sendir til eftirviðgerð á t.d. fysiurgisku deildini í Hornbæk. Tá er hetta eitt beinleiðis framhald av viðgerðini og verður somuleiðis gildið yvir sjúkrahúsværkið.

Allar útreiðslur, id standast av viðgerðini telja við. Eisini, sum í tygara fori, tær útreiðslur, sum standast av, at viðgerðarstovnurin hevur serligar fyriskipanir um hogtíðir og vikuskifti, sum fella í viðgerðartíðini. Og hetta eruttan mun til inntøkur og ogn.

Færoernes Ulykkesforsikringsråd/Vanlukketryggingarráðið kann í ávisum forum jætta ferð og upphald á stovnum í Danmark.

Somuleiðis kann Almennastovan jætta ferð og upphald á t.d. serforsorgarstovnum.

Í øllum førum er galdandi, at gjald fyrri ferð og upphald skal vera avtalað frammanundan. Annars er eingin stovnur, id vil kennast við rokningina. Eitt undantak er, um tú ert í út-

londum og knappliga gerst sjúkur, tá kanst tú fáa meginpartin av útreiðslunum endurgoldnan. Læknaviðtala og heilivágur verður endurgoldin eftir vanligum reglum hjá sjúkrahússunum.

Er talan um at verða sendur heim til viðgerð, kann Almennastovan móguliga koma inn í myndina.

Aftur til tygara spurning, so má mitt svar verða við teimum upplýsingum, tygum geva.

1) Eru tygum sendur til viðgerðar eftir avtalu við ein av teimum stovnum, eg havi nevnt omanfyri, so eigur sami stovnur at gjalda eisini fyrri tey serligu tiltøkini, sum tygum noyðdist at gera í samband við hogtíðina. Í hesum fori bæði ferð og upphaldið hjá systirini.

2) Hava tygum sjálvur uttan avtalu við nakran færoyskan stovn leitað tygum viðgerð á stovni í Danmark, so rokni eg ikki við, at tygum fáa nakran at endurgjalda tygum útreiðslurnar.

Uppiskoyti. Fyri avvarðandi til sjúklingar, id skulu av landinum, er sama galdandi, at avtala skal vera gjord frammanundan fráferðina.

Mett verður í hvørjum einstokum fori, um tað er neyðugt, at avvarðandi fara við. Er talan um smærri born, verður altíð mettt, at best er, at annað av foreldrunum fara við, og tá verður teirra ferð í upphald gildið.

Marjun

Spyr Sosialin